

اطلس الکتروکار دیوگرافی

"تفسیر گام به گام نوار قلب به زبان ساده"

با مروری اجمالی بر بیماری های قلب و عروق

نفس سبکته به نکته بالغ بر ۷۰ نمونه نوار قلب پاتولوژیک

(قابل استفاده برای پژه کانال رمی و پرستاران بخش مراقبت های ویژه قلبی)

ویراسته ای:

دکتر منصور میرزاعلی (فوق تخصص الکتروفیزیولوژی قلب و عروق)

مولفین:

احمد نورالدینی (دانشجوی دکترای پرستاری داخلی جراحی دانشگاه علوم پزشکی همدان)

تهمینه قربانقلی (کارشناس ارشد پرستاری مراقبت های ویژه و مدرس دانشگاه)

زهره برزگر امیری (کارشناس ارشد پرستاری مراقبت های ویژه و مدرس دانشگاه)

محدثه شاهرودی (کارشناس ارشد پرستاری مراقبت های ویژه و مدرس دانشگاه)

عاصمه ایزدپناه (کارشناس ارشد پرستاری مراقبت های ویژه و مدرس دانشگاه)

ابوالفضل ستوده (دانشجوی کارشناسی ارشد پرستاری مراقبت های ویژه)

لطیف نوبتی (کارشناس پرستاری و مربی بالینی)

عنوان و نام پدیدآور	اطلس الکتروکاردیوگرافی: " تفسیر گام به گام نوار قلب به زبان ساده" با مروری اجمالی بر بیماری‌های قلب و عروق تفسیر نکته به نکته بالغ بر ۷۰ نمونه نوار قلب پاتولوژیک.../ ویراستار علمی منصور میرزاعلی: مولفین احمد نورالدینی، تهمنه قربانقلی، زهره برزگر امیری، محدثه شاهرودی، عاصمه ایزدینا، ابوالفضل ستوده، لطیف نوبتی، زهرا طالبی.
مشخصات نشر	تهران: نشر حیدری، ۱۳۹۹
مشخصات ظاهری	۱۵۰ ص
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۴۸۹-۴۱۴-۲
فهرست نویسی	فیبا
موضوع	الکتروکاردیوگرافی -- تعبیر و تفسیر Electrocardiography -- Interpretation
شناسه افزوده	نورالدینی، احمد، ۱۳۶۸-
شناسه افزوده	میرزاعلی، منصور، ۱۳۴۸-، ویراستار
رده بندی ککره	RC۶۸۳/۵
رده بندی دی‌ریبی	۶۱۶/۱۲۰۷۵۴۷
کتابشناسی ملی	۶۱۸ ۱۹

اطلس الکتروکاردیوگرافی

مولفین: احمد نورالدینی - تهمنه قربانقلی - زهره برزگر امیری - محدثه شاهرودی

عاصمه ایزدینا - ابوالفضل ستوده - لطیف نوبتی

مدیر اجرا: سیده مریم حیدری

چاپ اول - ۱۳۹۹

چاپ و صحافی: عزال

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۴۸۹-۴۱۴-۲

بهاء: ۴۰,۰۰۰ تومان

این اثر، مشمول قانون حمایت از مؤلفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هر کس تمام یا قسمتی از این اثر را بدون اجازه مؤلف (ناشر)، منتشر یا پخش کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

مراکز پخش

دفتر مرکزی: خیابان انقلاب، خیابان ۱۲ فروردین، خیابان شهدای ژاندارمری غربی، روبروی اداره پست، پلاک ۱۲۴، طبقه اول.

واحد ۲ - تلفن: ۶۶۹۷۶۶۷۸-۶۶۹۷۶۴۹۹

فروشگاه ۱: خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه، پاساژ فروزنده، طبقه همکف، پلاک ۳۲۳، تلفن: ۶۶۴۹۹۲۱۴-۶۶۴۹۲۷۸۶

فروشگاه ۲: خیابان انقلاب، روبروی دانشگاه، پاساژ فروزنده، طبقه همکف، پلاک ۳۰۸، تلفن: ۶۶۴۷۸۹۴۷-۶۶۴۷۵۸۹۴

فروشگاه ۳: خیابان انقلاب، بین ۱۲ فروردین و فجر رازی، روبروی نشر جیحون، فروشگاه کتب پزشکی، تلفن: ۶۶۴۹۳۱۵۴

فروشگاه ۴: قلهک، خیابان زرگنده، دانشگاه آزاد اسلامی، کتابفروشی دانشگاه، تلفن: ۲۲۶۲۲۶۰۵

فروشگاه ۵: اراک، میدان سرداران، جنب بیمارستان ولی عصر مجتمع پارس، فروشگاه کتاب ونوس - تلفن: ۲۲۴۶۳۵۷-۰۸۶۳

فروشگاه ۶: بجنورد، خیابان ۱۷ شهرویر جنوبی، نبش کوچه پرتانی، پلاک ۳۱۳، فروشگاه نشر حیدری، تلفن: ۰۵۸-۳۲۲۶۳۵۵۸

فروشگاه ۷: خرم آباد، دانشگاه علوم پزشکی کمالوند، فروشگاه نشر حیدری، تلفن: ۰۸۶۳-۲۲۳۳۸۸۳

و کتابفروشی‌های معتبر سراسر کشور

به لطف الهی، مجموعه حاضر با تلاش و پشتکار مولفین تالیف و آماده گردید. امیدوارم این اثر بتواند در جهت ارتقاء مهارت تفسیر نوار قلب و اطلاعات بالینی پرستاران بخش مراقبت‌های ویژه قلبی کمک کننده باشد. این مجموعه مشتمل بر ۸ فصل بصورت نکته به نکته به شرح مطالب پرداخته است و بیش از ۷۰ نوع نوار قلب پرولوژیک را جهت تفسیر ارائه داده است. نظرات و پیشنهادات سازنده شما خواننده عزیز می‌تواند در بهبود کیفیت نگارش کتابها و چاپ‌های آتی ما را یاری نماید. ضمناً از جناب آقای دکتر منصور میرزاعلی به عنوان ویراستار علمی و همکاران محترم خانم‌ها تهمینه قربانقلی، زهرهبرزگر امیری، محدثه شاهرودی، عاصمه ایزدپناه و آقای ابوالفضل ستوده و لطیف نوبتی که در تدوین و نگارش مجموعه حاضر کمال همکاری را داشتند، تشکر و قدردانی می‌نمایم.

با تشکر - احمد نورالدینی

فهرست

فصل اول

- ۱۱..... آناتومی و فیزیولوژی قلب
- ۱۱..... آناتومی قلب
- ۱۲..... لایه‌های قلب
- ۱۳..... حفره‌های قلب
- ۱۴..... دریچه‌های قلبی
- ۱۴..... الف) دریچه‌های دهلیزی-بطنی
- ۱۴..... ب) دریچه‌های هلالی
- ۱۵..... گردش خون کرونری
- ۱۵..... شریان کرونری راست
- ۱۵..... شریان کرونری چپ
- ۱۶..... وریدهای کرونری
- ۱۷..... عروق بزرگ قلبی
- ۱۷..... آنورت
- ۱۷..... شریان پولموناری (ریوی)
- ۱۷..... وریدهای ریوی
- ۱۷..... اعصاب قلب
- ۱۸..... عروق لنفاوی
- ۱۸..... سیستم هدایتی قلب
- ۱۹..... راه‌های هدایتی در قلب
- ۲۰..... فعالیت الکترومکانیکی قلب

۲۱	پتانسیل عمل
۲۱	دوره‌های قلبی
۲۱	دیاستول (Diastole)
۲۲	سیستول (Systole)
۲۳	برون ده قلبی (Cardiac Output)
۲۳	تعداد ضربان قلب (Heart Rate)

فصل دو

۲۵	مفاهیم پایه تفسیر نوار قلب
۲۵	الکتروکاردیوگرافی
۲۵	دپولاریزاسیون و ریپولاریزاسیون
۲۶	دستگاه الکتروکاردیوگرافیک
۲۸	کاغذ الکتروکاردیوگرافی
۲۹	جزئیات یک ضربه الکتریکی قلب
۲۹	موج P (P wave)
۳۰	کمپلکس QRS
۳۱	فاصله PR (PR INTERVAL)
۳۱	قطعه ST (ST segments)
۳۱	موج T
۳۲	فاصله QT
۳۲	موج U
۳۳	محور قلب
۳۳	طرز تعیین محور الکتریکی قلب
۳۴	روش‌های محاسبه ضربان قلب
۳۵	ریتم سینوسی طبیعی
۳۵	اختلالات ریتم قلب
۳۶	عوامل خطر در دیس ریتمی‌ها

فصل سوم

۳۷	آریتمی‌های سینوسی دهلیزی

۳۷	آریتمی سینوسی
۳۸	برادیکاردی سینوسی
۳۹	تاکیکاردی سینوسی
۴۰	سندرم گره سینوسی بیمارگونه (Sick Sinus Syndrome)
۴۰	علائم بالینی
۴۱	ضربان زودرس دهلیزی (Premature Atrial Contracture/ PAC)
۴۱	تاکی کاردی حمله‌ای دهلیزی (Paroxysmal Atrial Tachycardia) PAT
۴۱	اتیولوژی
۴۳	فلوتر دهلیزی
۴۵	فیبریلاسیون دهلیزی
۴۵	درمان فیبریلاسیون دهلیزی
	فصل چهارم
۴۷	دیس ریتمی‌های جانکشنال و بطنی
۴۸	کمپلکس جانکشن زودرس (PJC) Premature junctional complex
۴۸	ریتم گریزان جانکشنال (Junctional escape rhythm)
۴۸	ریتم تسریع شده جانکشنال
۴۸	تاکی کاردی جانکشنال (junctional tachycardia)
۵۰	دیس ریتمی‌های بطنی
۵۰	کمپلکس زودرس بطنی (Premature Ventricular Complex)
۵۱	بی ژمینه بطنی (Ventricular Bigeminy)
۵۱	دلایل شایع بی ژمینه بطنی
۵۲	تاکیکاردی بطنی
۵۳	فلوتر بطنی
۵۴	فیبریلاسیون بطنی
۵۵	آسیستول بطنی
	فصل پنجم
۵۷	بلوک‌ها
۵۷	بلوک سینوسی

- ۵۷ ..... بلوک گره SA
- ۵۷ ..... وقفه سینوسی
- ۵۹ ..... بلوک درجه ۱ گره AV
- ۶۰ ..... بلوک درجه ۲ گره AV موبیتر تپ ۱ یا بلوک و نکباج
- ۶۱ ..... بلوک قلبی درجه دو گره AV- موبیتر تپ دو
- ۶۲ ..... دلایل شایع بلوک AV از نوع موبیتر تپ ۲
- ۶۲ ..... اقدامات پزشکی یا پرستاری
- ۶۲ ..... بلوک درجه ۳ گره AV
- ۶۳ ..... در بل بلوک ۱ درجه سوم (کامل)
- ۶۳ ..... اقدامات پزشکی مراقبت‌های پرستاری
- ۶۴ ..... آموزش مراقبت خود به بیمار
- ۶۴ ..... بلوک‌های شاخه ای
- ۶۴ ..... بلوک شاخه‌ای راست (BBB)
- ۶۶ ..... بلوک شاخه چپ (LBBB)
- ۶۸ ..... همی بلوک‌ها
- ۶۸ ..... همی بلوک خلفی چپ
- ۶۸ ..... همی بلوک قدامی چپ

فصل ششم

- ۷۱ ..... هایپر تروفی‌ها
- ۷۱ ..... هایپر تروفی بطن چپ
- ۷۱ ..... معیار سوکولوف - لایون (Sokolow-Lyon)
- ۷۲ ..... علل
- ۷۲ ..... خصیصه‌های بالینی
- ۷۳ ..... هایپر تروفی بطن راست
- ۷۳ ..... معیار
- ۷۳ ..... ویژگی‌های بالینی
- ۷۳ ..... علل

۷۴	هایپر تروفی دهلیز راست و چپ
۷۵	هایپر تروفی دهلیز راست
۷۵	هایپر تروفی دهلیز چپ
۷۶	علائم نوار قلب هایپر تروفی دهلیز چپ
۷۶	علائم نوار قلب هایپر تروفی دهلیز راست

فصل هفتم

۷۹	حوادث میوکارد قلب
۷۹	شریان‌های اکایلی (کرونر) قلب
۸۲	دلایل شایع سقوط ST
۸۳	ریسک فاکتورها
۸۳	انفارکتوس میوکارد (M)

فصل هشتم

۸۷	متفرقه
۸۷	دستورالعمل تفسیر نظام دار الکتروکاردیوگرافی (ECG)
۸۸	نوار قلب‌های اختلالات خاص
۸۸	(۱) تورداس دی پوینت
۸۸	(۲) اثر عوامل متابولیک و دارویی
۸۸	اختلالات الکتروولت
۸۹	(۳) پیس میکر سرگردان (Wandering Pacemaker/ Multifocal atrial Rhythm)
۹۰	(۴) تکیکاردی دهلیزی چند کانونه (Multi focal atrial Tachycardia)
۹۱	تفسیر نوار قلب شماره ۱
۹۲	تفسیر نوار قلب شماره ۲
۹۳	تفسیر نوار قلب شماره ۳
۹۴	تفسیر نوار قلب شماره ۴
۹۵	تفسیر نوار قلب شماره ۵
۹۶	تفسیر نوار قلب شماره ۶
۹۶	تفسیر نوار قلب شماره ۷
۹۷	تفسیر نوار قلب شماره ۸

۹۸.....	تفسیر نوار قلب شماره ۹.....
۹۹.....	تفسیر نوار قلب شماره ۱۰.....
۹۹.....	تفسیر نوار قلب شماره ۱۱.....
۱۰۰.....	تفسیر نوار قلب شماره ۱۲.....
۱۰۱.....	تفسیر نوار قلب شماره ۱۳.....
۱۰۲.....	تفسیر نوار قلب شماره ۱۴.....
۱۰۳.....	تفسیر نوار قلب شماره ۱۵.....
۱۰۳.....	تفسیر نوار قلب شماره ۱۶.....
۱۰۵.....	تفسیر نوار قلب شماره ۱۷.....
۱۰۶.....	تفسیر نوار قلب شماره ۱۸.....
۱۰۷.....	تفسیر نوار قلب شماره ۱۹.....
۱۰۸.....	تفسیر نوار قلب شماره ۲۰.....
۱۰۹.....	تفسیر نوار قلب شماره ۲۱.....
۱۰۹.....	تفسیر نوار قلب شماره ۲۲.....
۱۱۰.....	تفسیر نوار قلب شماره ۲۲.....
۱۱۱.....	تفسیر نوار قلب شماره ۲۳.....
۱۱۲.....	تفسیر نوار قلب شماره ۲۴.....
۱۱۳.....	تفسیر نوار قلب شماره ۲۵.....
۱۱۴.....	تفسیر نوار قلب شماره ۲۶.....
۱۱۴.....	تفسیر نوار قلب شماره ۲۷.....
۱۱۵.....	تفسیر نوار قلب شماره ۲۸.....
۱۱۶.....	تفسیر نوار قلب شماره ۲۹.....
۱۱۷.....	تفسیر نوار قلب شماره ۳۰.....
۱۱۸.....	تفسیر نوار قلب شماره ۳۱.....
۱۱۸.....	تفسیر نوار قلب شماره ۳۲.....
۱۱۹.....	تفسیر نوار قلب شماره ۳۳.....
۱۲۰.....	تفسیر نوار قلب شماره ۳۴.....

۱۲۱	تفسیر نوار قلب شماره ۳۵
۱۲۱	تفسیر نوار قلب شماره ۳۶
۱۲۲	تفسیر نوار قلب شماره ۳۷
۱۲۳	تفسیر نوار قلب شماره ۳۸
۱۲۴	تفسیر نوار قلب شماره ۳۹
۱۲۵	تفسیر نوار قلب شماره ۴۰
۱۲۵	تفسیر نوار قلب شماره ۴۱
۱۲۶	تفسیر نوار قلب شماره ۴۲
۱۲۷	تفسیر نوار قلب شماره ۴۳
۱۲۸	تفسیر نوار قلب شماره ۴۴
۱۲۹	تفسیر نوار قلب شماره ۴۵
۱۲۹	تفسیر نوار قلب شماره ۴۶
۱۳۰	تفسیر نوار قلب شماره ۴۷
۱۳۱	تفسیر نوار قلب شماره ۴۸
۱۳۲	تفسیر نوار قلب شماره ۴۹
۱۳۳	تفسیر نوار قلب شماره ۵۰
۱۳۴	تفسیر نوار قلب شماره ۵۱
۱۳۴	تفسیر نوار قلب شماره ۵۲
۱۳۵	تفسیر نوار قلب شماره ۵۳
۱۳۶	تفسیر نوار قلب شماره ۵۴
۱۳۷	تفسیر نوار قلب شماره ۵۵
۱۳۸	تفسیر نوار قلب شماره ۵۶
۱۳۸	تفسیر نوار قلب شماره ۵۷
۱۳۹	تفسیر نوار قلب شماره ۵۸
۱۴۰	تفسیر نوار قلب شماره ۵۹
۱۴۱	تفسیر نوار قلب شماره ۶۰
۱۴۲	تفسیر نوار قلب شماره ۶۱